

Η δημιουργική γραφή στη
διδασκαλία της
λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο
- Προτάσεις εφαρμογής και
αξιολόγησης.

Κωνσταντίνα Καλαούζη

ΣΕΕ ΠΕ02 - Φιλολόγων, 2^{ου} ΠΕΚΕΣ Ν.
Αιγαίου.

Τι είναι η δημιουργική γραφή;

- Ο όρος “δημιουργική γραφή” (creative writing) αφορά:
- την ικανότητα να διαχειρίζεται κανείς και να μετατρέπει τις δημιουργικές του σκέψεις σε γραφή,
- τις εκπαιδευτικές πρακτικές και διαδικασίες με τις οποίες μπορούμε να διεγείρουμε κατάλληλα τη δημιουργικότητα του μαθητή, ώστε να γεννήσει ιδέες, να τις οργανώσει και να οδηγηθεί στη συγγραφή κειμένου μέσω δραστηριοτήτων ελκυστικών με τρόπο παιγνιώδη.

Πώς εντάσσεται η δημιουργική γραφή στη διδασκαλία της λογοτεχνίας.

- Η λογοτεχνία είναι γλώσσα παρεκκλίνουσα - σύνθετη μορφή επικοινωνίας, έντονα βιωματική και εκ φύσεως συνδεδεμένη με τη δημιουργικότητα.
- Η δημιουργική γραφή ανοίγει δρόμο σε μαθητές και μαθήτριες να συνθέσουν τις εμπειρίες ζωής με τις γνώσεις που αποκτούν στην εκπαίδευση.
- Με τη δημιουργική γραφή η πρόσληψη της λογοτεχνίας από αποκλειστικά παθητική γίνεται και ενεργητική· έτσι η εκλεκτική συγγένεια των συγγραφικών με τις γλωσσικές ασκήσεις μπορεί ν' αποβεί ωφέλιμη για τους μαθητές και τις μαθήτριες, στο μέτρο που οι οπτικές γωνίες της διδασκαλίας της γλώσσας από τη μια και του λογοτεχνικού γραμματισμού από την άλλη παραμένουν διακριτές.

Η θέση της δημιουργικής γραφής στα ΠΣ

- ΔΕΠΠΣ 2003 (αναφέρονται στη δυνατότητα αξιοποίησης ασκήσεων δημιουργικής γραφής)
- ΠΣ 2011 (Συμπληρωματικά προς τα ισχύοντα): Η δημιουργική γραφή εντάσσεται ως τρόπος κατανόησης της κατασκευής των λογοτεχνικών κειμένων. Οι δραστηριότητες δημιουργικής γραφής εντάσσονται στη διδασκαλία από την Α Γυμνασίου και προτείνονται δημιουργικοί μετασχηματισμοί βάσει των διδασκόμενων κειμένων που αφορούν, κατά κύριο λόγο, αλλαγή στην οπτική γωνία.
- Εξορθολογισμός 2016: Στα προτεινόμενα κριτήρια για το Γυμνάσιο εντάσσεται οργανικά η δραστηριότητα δημιουργικής γραφής στη λογοτεχνία και δίνονται ρουμπρίκες αξιολόγησης της άσκησης δημιουργικής γραφής.

Η θέση της δημιουργικής γραφής στα ΠΣ

- Νέα Π.Σ Λογοτεχνίας Γυμνασίου 2021→
- Οργανική ένταξη της δημιουργικής γραφής τόσο κατά τη διδασκαλία όσο και κατά την αξιολόγηση.
- Προτείνεται η αξιοποίηση της δημιουργικής γραφής σε συνδυασμό με την ανάγνωση και άλλες διακαλλιτεχνικές δραστηριότητες.

Φάσεις για την εισαγωγή στη δημιουργική γραφή

- Ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου ή των κειμένων / Ανεύρεση του θέματος (ή και της μορφής).
- Καταιγισμός ιδεών (brainstorming).
- Σύνθεση του κειμένου
- Ξαναδιάβασμα, αναθεώρηση, διορθώσεις πάνω στο κείμενο.
- Τελική παρουσίαση και δημοσίευση του κειμένου.

Ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου

- Ανεύρεση του θέματος (μορφής - τεχνικής)

- Ξεκινάμε με την ανάγνωση του λογοτεχνικού κειμένου, το οποίο χρησιμοποιούνται ως αφετηρία για τη δημιουργία των κειμένων που θα συνθέσουν οι μαθητές/τριες.
- Αν, λόγου χάρη, μελετούμε το γιαπωνέζικο χαϊκού (ποίημα τριών στίχων που αποτυπώνει συνήθως στιγμιότυπα της φύσης και το οποίο αποτελείται από 17 συλλαβές συνολικά που κατανέμονται σε 5-7-5), τότε οι μαθητές/τριες καλούνται να συνθέσουν τα δικά τους ποιήματα ακολουθώντας το πρότυπο της συγκεκριμένης ποιητικής μορφής.
- Επίσης, ως ερεθίσματα για τη δημιουργία του κειμένου, εκτός από το λογοτεχνικό κείμενο ή τα κείμενα που έχουν διαβαστεί στην τάξη, μπορούν να χρησιμοποιηθούν και τα εξής: μια μουσική σύνθεση, ένα εικαστικό ερέθισμα (πίνακας ζωγραφικής, φωτογραφία, κ.ά.), μια συζήτηση γύρω από ένα θέμα, ένα περιστατικό της επικαιρότητας, κ.ά. Παραδείγματος χάρη, οι μαθητές/τριες γράφουν τα δικά τους κείμενα με αφορμή τη συζήτηση της τάξης γύρω από το θέμα, π.χ. του σχολικού εκφοβισμού ή την παρατήρηση ενός πίνακα ζωγραφικής, π.χ. ενός υπερρεαλιστή καλλιτέχνη όπως ο Ρ. Μαγκρίτ ή ο Σ. Νταλί.

Καταιγισμός ιδεών

- Ζητείται από τους μαθητές/τριες μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα να καταγράψουν τις πρώτες λέξεις, ιδέες, εικόνες, συνειρμούς κτλ. που έρχονται στο νου τους με βάση το συγκεκριμένο ερέθισμα.
- Στη φάση αυτή δεν ενδιαφέρει η υπαγωγή αυτής της διαδικασίας στους κανόνες της γραμματικής και του συντακτικού, αλλά η συναισθηματική ανταπόκριση με τη μεσολάβηση της γλώσσας και μέσω ποικίλων ρηματικών διατυπώσεων. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να προκύψει και ένα κείμενο που θυμίζει την «αυτόματη γραφή» των υπερρεαλιστών.

Σύνθεση του κειμένου

- Ο/Η εκπαιδευτικός ορίζει με σαφήνεια τα ζητούμενα της εκάστοτε δραστηριότητας δημιουργικής γραφής, π.χ. να συνθέσουν ένα δικό τους χαϊκού ακολουθώντας το συλλαβικό πρότυπό του.
- Κατά τη διάρκεια της σύνθεσης του κειμένου, οι μαθητές/τριες μπορούν να αξιοποιήσουν τις σημειώσεις τους, οι οποίες προέκυψαν από τον καταιγισμό ιδεών και γενικότερα να οργανώσουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους με την κατάλληλη επιλογή λέξεων, υφολογικών χαρακτηριστικών κτλ.

(Ξανα)διάβασμα - αναθεώρηση

- Οι μαθητές/τριες ξαναδιαβάζουν και διορθώνουν ή συμπληρώνουν το κείμενό τους με στόχο τη βελτίωσή του. Ωστόσο, αυτή η διαδικασία, ως φυσική προέκταση της συγγραφής, καλό είναι να συνεπικουρείται τον/την εκπαιδευτικό, ο/η οποίος/α διορθώνει με διακριτικό τρόπο τα κείμενα των μαθητών/τριών παρέχοντας εποικοδομητική ανατροφοδότηση.

Τελική παρουσίαση και δημοσίευση

- Το τελευταίο στάδιο της διαδικασίας είναι η παρουσίαση του γραπτού κειμένου στην τάξη και η ανατροφοδότηση, η οποία παρέχεται και από τον/την διδάσκοντα/ουσα, αλλά και από όλη την τάξη, μέσα από συζήτηση, ώστε να εντοπιστούν και σημεία που μπορούν να βελτιωθούν με κάποιες παρεμβάσεις και να αναδειχθούν τα “ισχυρά” σημεία των κειμένων.
- Στο στάδιο αυτό, οι μαθητές/τριες-συγγραφείς μπορούν να εξηγήσουν και τον τρόπο που σκέφτηκαν και εργάστηκαν κατά τη συγγραφή. Τα κείμενα των μαθητών/τριών μπορούν να δημοσιευτούν σε έντυπες ή ηλεκτρονικές ανθολογίες της τάξης, σε σχολικές εφημερίδες, σε ιστολόγια, κ.ά.

Είδη δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής

- Επίπεδο 1: Παιχνίδια με λέξεις, ακροστιχίδες, οπτική ποίηση/καλλιγράμματα, αναγραμματισμοί, όπως η αλλαγή ή συμπλήρωση γραμμάτων, λέξεων, φράσεων, καταλήξεων, ομοιοκαταληξιών (λ.χ. δίνεται ένα ποίημα με κενά στη θέση των τελικών λέξεων σε κάποιους στίχους και ζητείται η πλήρωση των κενών με ομοιοκατάληκτες λέξεις).
- Επίπεδο 2: Μετάπλαση ιστοριών: αλλαγή του τέλους τους, του ύφους τους, της οπτικής γωνίας του αφηγητή, προσθήκη περιγραφικών δεδομένων, κατασκευή νέων σκηνών, μεταφορά της ιστορίας σε άλλη εποχή, προσθήκη μιας νέας στροφής σε ποίημα με το ίδιο μέτρο και ομοιοκαταληξία ή/και με το ίδιο θέμα.
- Επίπεδο 3: Αναδόμηση του κειμένου σε μια νέα διάταξη των επεισοδίων του, η σύνθεση ενός εντελώς νέου κειμένου που να σχετίζεται με το αρχικό, αλλά με διαφορετική πλοκή και κατάληξη, η συνέχιση του κειμένου μετά το τέλος της ιστορίας, η συγγραφή διαφορετικών κειμενικών ειδών (π.χ. ημερολογίου, θεατρικού μονολόγου ή σκηνής) με θέμα σχετικό με τα κείμενα που διδάχθηκαν, η σύνθεση ενός ολόκληρου ποιήματος.

Ξεκινώντας μία αφήγηση

Τι συνθέτει μια ιστορία

Πρόσωπα: Ποιος αφηγείται, ποιος είναι ο ήρωας, αν υπάρχουν δευτερεύοντες ήρωες

Σκηνικό: χωροχρόνος → Πού και πότε εξελίσσονται τα γεγονότα

Δράση - Πλοκή - Επεισόδια: Τι γενικά συμβαίνει - Τι προκύπτει (πρόβλημα), πώς επηρεάζεται ο ήρωας, τι κάνει, υπάρχει σύμμαχος;, πώς τελειώνει η ιστορία, πώς αισθάνεται ο ήρωας;

Δημιουργία κειμένου με αξιώσεις μιας στοιχειώδους λογοτεχνικότητας: Αποφάσεις για φωνή - δομή - λεκτικό

Ποιος μιλάει, γνωρίζει
τα πάντα ή ξέρει μόνο
όσα βιώνει;

Πότε συμβαίνουν τα
γεγονότα;

Πού λαμβάνει χώρα η
δράση

Τι λεξιλόγιο θα
χρησιμοποιήσω;

Ασκήσεις που μπορούμε να ζητήσουμε με αφορμή ένα αφηγηματικό κείμενο

- Ασκήσεις ύφους - ασκήσεις για το λεξιλόγιο
- Ασκήσεις για χαρακτήρες
- Ασκήσεις για πλοκή
- Ασκήσεις για αφηγηματική σκοπιά

• **Ασκήσεις ύφους / λεξιλογίου** (μπορούν να εφαρμοστούν με αφορμή οποιοδήποτε έργο διδάσκεται στην τάξη)

- Κάνω όλο το κείμενο διάλογο.
- Μετατρέπω τους διαλόγους σε αφήγηση.
- Ξαναγράφω σε άλλη μορφή της ελληνικής γλώσσας μέρος της αφήγησης (καθαρεύουσα, λαϊκή γλώσσα, άλλη διάλεκτο/ ιδιόλεκτο).
- Ξαναγράφω την ιστορία που έχει ύφος μελοδραματικό και τη μετατρέπω σε χιουμοριστικό κείμενο.
- Προσθέτω επίθετα στο κείμενο.
- Εμπλουτίζω το κείμενο με μεταφορές.
- Μετατρέπω τις κυριολεξίες σε μεταφορές και αντιστρόφως.

Ασκήσεις για χαρακτήρες

- Αφαιρώ ή προσθέτω έναν ήρωα και ξαναγράφω την ιστορία.
- Κάνω πιο έκδηλη την ψυχολογική κατάσταση ενός ήρωα προσθέτοντας λέξεις ή φράσεις.
- Στήνω καλύτερα έναν χαρακτήρα με βάση τις συνήθειες / γνωρίσματά του, προσθέτοντας και άλλα που του ταιριάζουν.
- Γράφω τι σκέφτηκε και δεν είπε ο ήρωας.

Ασκήσεις πλοκής

- Γράφω μια εντελώς διαφορετική ιστορία με τον ίδιο πρωταγωνιστή.
- Γράφω μία ιστορία με το ίδιο επιμύθιο με διαφορετική αφηγηματική πλοκή.
- Γράφω ένα εκτονωτικό / δυσάρεστο / χαριτωμένο / συγκινητικό / ρεαλιστικό / σύγχρονο τέλος.
- Μπαίνω στην ιστορία ως ήρωας και αλλάζω την πλοκή.

Ασκήσεις για αφηγηματική σκοπιά

- Ξαναγράψω την ιστορία αλλάζοντας π.χ. το πρώτο πρόσωπο σε δεύτερο και μετά σε τρίτο προσέχοντας ιδιαίτερα τις αντωνυμίες.
- Ξαναγράψω την ιστορία με άλλον αφηγητή κάθε φορά.
- Αφηγούμαι την ιστορία θεωρώντας ότι ο πρωτοπρόσωπος αφηγητής είναι σημερινός νέος (ή ηλικιωμένος).
- Γράφω την ιστορία σαν σύντομη είδηση σε μονόστηλο εφημερίδας.

Διάφορες ασκήσεις

- Κάνω την ιστορία λεζάντες για κόμικ.
- Παρουσιάζω την υπόθεση της ιστορίας σε διαφορετική μορφή (ποίημα, τηλεγράφημα, κόμικ).
- Βρίσκω δύο - τρεις τίτλους για το κείμενο.
- Σχεδιάζω εξώφυλλο που θα ταίριαζε σε μία αυτοτελή έκδοση του κειμένου.
- Αποδίδω εικαστικά κάποιο ποιητικό στιγμιότυπο ή το αντίθετο: παρατηρώντας έναν πίνακα, γράφω ένα ποίημα ή μία μικρή ιστορία.
- Τεμαχίζω το κείμενο σε πλάνα κινηματογραφικού μοντάζ (π.χ Πώς έγινε ένας κακός άνθρωπος).
- Με αφορμή μια φωτογραφία φτιάχνω μια γραπτή αφήγηση (είτε είναι η περιγραφή μιας σκηνής, ή η ανάπτυξη μιας φανταστικής ιστορίας, μιας βιογραφίας, μιας επιστολής).
- Γράφω διαλόγους για τα πρόσωπα των φωτογραφιών.

Ποίηση

Ακροστιχίδες

- Μία ευχάριστη άσκηση με αφορμή την ποίηση είναι η δημιουργία ακροστιχίδων των μαθητών/τριών με βάση τα ονόματά τους και ένα συναίσθημα που θέλουν να εκφράσουν. Π.χ. η παρακάτω ακροστιχίδα εκφράζει λύπη.
 - Αλήθεια ή ψέματα, αυτή είναι η κοινωνία
 - Λέω τα τελευταία λόγια μου τώρα
 - Εγώ, εσύ, ο καθένας είμαστε νεκροί
 - Ξεβαμμένα ρούχα για πέταμα
 - Ήλπιζα σ' ένα καλύτερο αύριο
 - Σ' ευχαριστώ, Αλέξη
- Απόψε
 - Νεαρά
 - Νυστάζει
 - Αδικαιολογήτως! (ANNA)

Καλλιγράμματα

- Το σκεπτικό είναι ότι η απεικόνιση – εμφάνιση, το πώς δηλαδή είναι μορφοποιημένο το ποίημα στο χαρτί, καθρεφτίζει και το περιεχόμενό του. Αν γράφουμε ένα αισθηματικό ποίημα τού δίνουμε το σχήμα της καρδιάς, αν γράφουμε για ένα μπαλόνι, για ένα καράβι, δίνουμε το αντίστοιχο σχήμα.

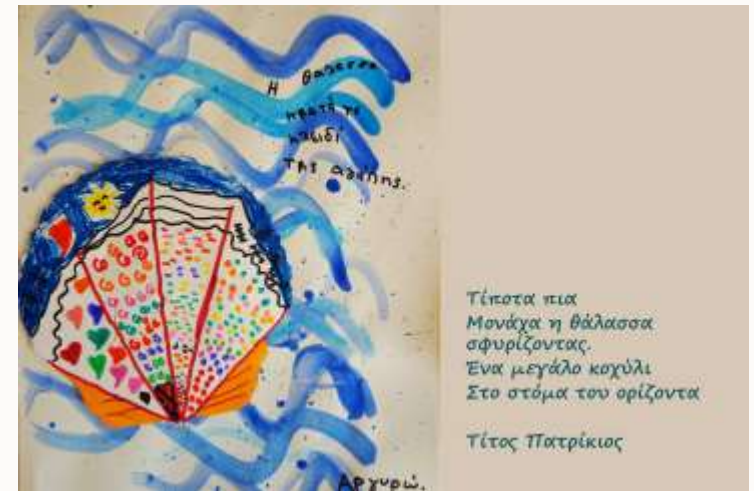
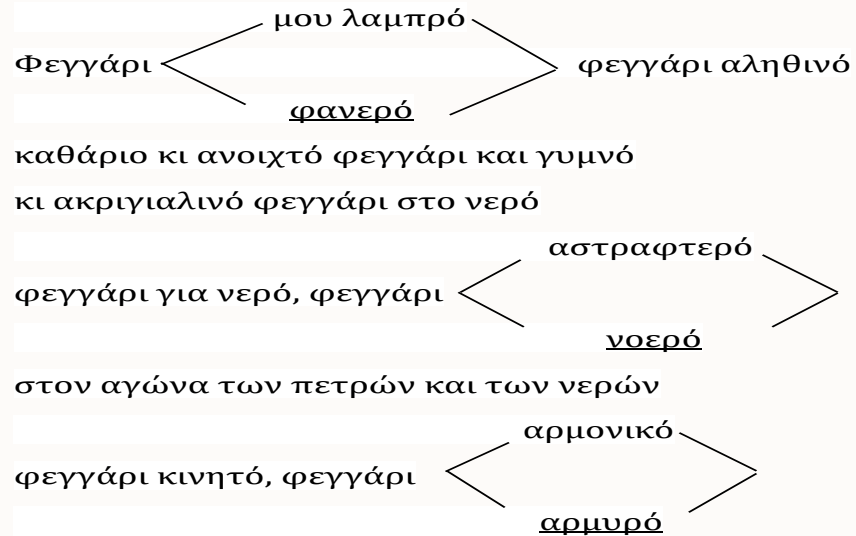
Δραστηριότητες με αφορμή ποιήματα

- Σβησμένες λέξεις: Η δραστηριότητα αυτή τίθεται σε εφαρμογή πριν από την ανάγνωση του ποιήματος. Το ποίημα παρουσιάζεται με ορισμένες λέξεις του «σβησμένες». Οι μαθητές/τριες (οι οποίοι μπορούν να δουλέψουν χωρισμένοι/ες σε ζευγάρια ή ομάδες) αναζητούν τις λέξεις που ταιριάζουν καλύτερα στα κενά. Μετά την ανάγνωση του ποιήματος ακολουθεί η σύγκριση με το πρωτότυπο μέσα από συζήτηση της τάξης.
- *Η πολιτεία καταχνιασμένη*
- *Φεύγει, διαλύεται, _____.*
- *Στο βράδυ αυτό το νοτερό*
- *Είν' όλα αχλύ κι όλα _____.*
- *Μες στα νερά πώς _____*
- *Μια κατακίτρινη σελήνη*
- *Κι αυτά τα δέντρα στη σειρά*
- *Κι οι εκκλησιές μες στα _____*
- *(ξεθυμαίνει, νερό, τρεμοσβήνει, νερά)*
- [Τ. Άγρας, «Η πολιτεία καταχνιασμένη» (απόσπασμα)]

Δραστηριότητες με αφορμή ποιήματα

- Επιλογές λέξεων: Και αυτή η δραστηριότητα μπορεί να πραγματοποιηθεί πριν από την ανάγνωση του ποιήματος. Οι μαθητές/τριες επιλέγουν τις λέξεις, που, κατά τη γνώμη τους, ταιριάζουν καλύτερα στις συγκεκριμένες θέσεις. Στο παρακάτω παράδειγμα [Τ. Άγρας, «Φεγγάρι» (απόσπασμα)] οι υπογραμμισμένες λέξεις είναι οι πρωτότυπες:

Δραστηριότητες με αφορμή ποιήματα

- Μουσική και ποίηση: Οι μαθητές/τριες ακούνε στην τάξη μια μουσική σύνθεση, π.χ. κλασικής μουσικής (όπως το «Μινουέτο» του Λ. Μποκερίνι, ή τα έργα «Nocturnes» ή «La Mer» του Cl. Debussy) ή συνθέσεις σύγχρονων δημιουργών, όπως του Έ. Μορικόνε, του Λ. Εϊνάουντι, του Γ. Τιερσέν, του Ντ. Μαριανέλι, κ.ά. και καταγράφουν ελεύθερα τις σκέψεις, τις εικόνες, τους συνειρμούς που τους δημιούργησε το μουσικό άκουσμα.
- Στη συνέχεια διαβάζουν στην τάξη ποιήματα που αναφέρονται στη μουσική, π.χ. το ποίημα του Μπωντλαίρ «Η μουσική» (από τα Άνθη του Κακού).
- Γράφουν τα δικά τους ποιήματα για τη μουσική, συνδυάζοντας τις σημειώσεις τους με λέξεις ή στίχους του ποιήματος.

Δραστηριότητες με αφορμή ποιήματα

- Ποίηση και φωτογραφία: Οι μαθητές/τριες συνθέτουν ένα ποίημα με αφορμή μια φωτογραφία, π.χ. ενός διάσημου προσώπου (όπως ο Τσάρλι Τσάπλιν, ο Αϊνστάιν, κ.ά.).
- Το ζητούμενο είναι να περιγράψουν το απεικονιζόμενο πρόσωπο χρησιμοποιώντας αποκλειστικά μεταφορικό λόγο χωρίς να αναφέρουν το όνομά του.

Δραστηριότητες με αφορμή ποιήματα

- α. Μετασχηματίστε το ποίημα του Ζ. Πρεβέρ σε ζωγραφιά ή σε ψηφιακή αφήγηση (μπορείτε να ηχογραφήσετε τον εαυτό σας να το διαβάζει, να διαλέξετε μια μουσική υπόκρουση και να αξιοποιήσετε εικόνες τις αρεσκείας σας) και β. εμπνευστείτε από το ποίημα και γράψτε ένα δικό σας με τον ίδιο τίτλο.
- Ζακ Πρεβέρ, Σελίδα γραπτού
http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2246/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_B-Gymnasiou_html-empl/extras/texts/indexj_4_parallilo_keimeno_2.html

μετασχηματίζω

metaschēmatizō / change; disguise oneself

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα

LOGOS

Δραστηριότητες με αφορμή ποιήματα

- **Κείμενα/ποιήματα Black-out («της συσκότισης»):**
- Οι μαθητές/τριες δημιουργούν λογοτεχνικά κείμενα (ποιήματα) ως εξής: χρησιμοποιώντας ως καμβά ένα προϋπάρχον κείμενο, π.χ. ένα άρθρο εφημερίδας, δημιουργούν το ποίημα 'μαυρίζοντας' (διαγράφοντας) όλες τις λέξεις του πλην αυτών που, αν διαβαστούν διαδοχικά, δημιουργούν το ποίημα, έτσι ώστε να προκύπτει ένα ενδιαφέρον νοηματικά αποτέλεσμα.
- Μπορούν, εναλλακτικά, αντί να μαυρίσουν το κείμενο να χρωματίσουν (με υπογραμμιστικό μαρκαδόρο) τις λέξεις που επιλέγουν. Η χρήση των επιλεγμένων λέξεων του κειμένου σε συνδυασμό είτε με το καθολικό μαύρισμα τις σελίδας ή με τον επιχρωματισμό των λέξεων δημιουργεί ένα νέο κείμενο, ένα νέο ποίημα. Ακολουθεί ένα παράδειγμα στο οποίο οι επιλεγμένες λέξεις που σχηματίζουν το ποίημα είναι χρωματισμένες πορτοκαλί

BLACKOUT

Δραστηριότητες με αφορμή ποιήματα

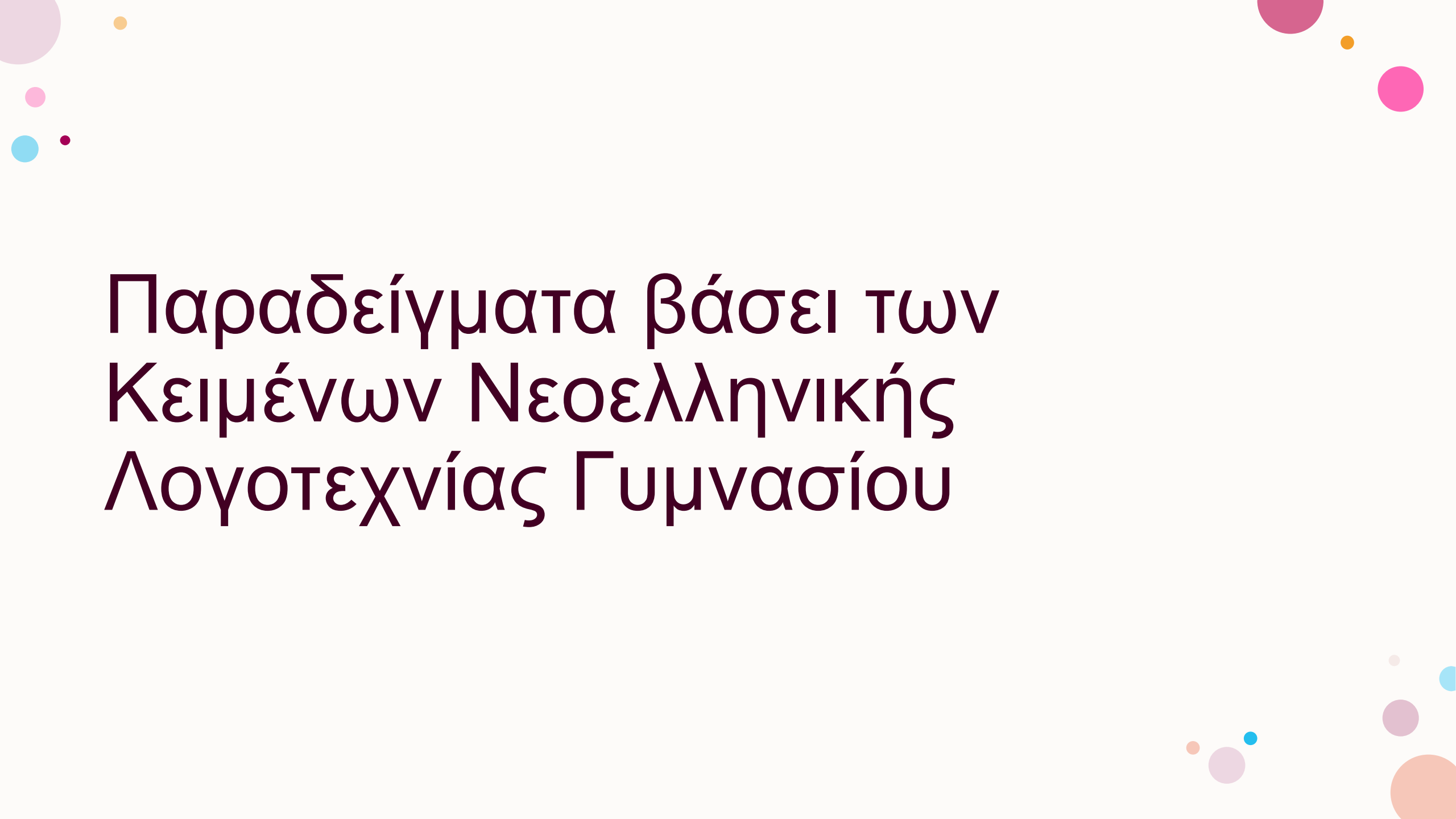
- Το κείμενο «...για τα ελάφια» δημιουργήθηκε με την τεχνική black-out πάνω σε δημοσιογραφικό άρθρο εφημερίδας με τίτλο: «Σκοτεινή ύλη» (στο πλαίσιο της διδακτικής προσέγγισης του κειμένου «Η Χιονάτη της Πάρνηθας» του Ηλ. Βενέζη: βλ.
- http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2003/Anthologio_E-ST-Dimotikou_html-empl/index01_11.html

BLACKOUT

- **...για τα ελάφια**
-
- Στη φύση
- με το χαρούμενο πνεύμα των Χριστουγέννων
- ανάμεικτα συναισθήματα,
- συρρικνωμένοι πληθυσμοί
- το κόκκινο Ελάφι, το Ζαρκάδι, το Πλατώνι.
- Κάποτε αναπόσπαστο στοιχείο
- του ελληνικού περιβάλλοντος.
- Στις μέρες μας εγκαταλείπεται.
- «Κινδυνεύοντων» ζώων της χώρας
- μικροί αριθμοί φυλάσσονταν.
- Σήμερα εξαφανίστηκε,
- εισαγωγές ελαφιών,
- γονίδια των αυτόχθονων ζώων.
-

- **Το άρθρο:**
- **Κίνδυνος για τα ελάφια**
- Έχουν συνδεθεί, ίσως όσο τίποτε άλλο στη φύση, με το χαρούμενο πνεύμα των Χριστουγέννων. Όμως οι απολογισμοί του WWF Ελλάς για την κατάσταση των ελαφοειδών στην Ελλάδα προκαλούν και στο τέλος αυτής της χρονιάς, **ανάμεικτα συναισθήματα**. Και αυτό γιατί τα πολύ διαδεδομένα στο παρελθόν ζώα εμφανίζονται με απογοητευτικά **συρρικνωμένους πληθυσμούς** στη χώρα μας. Σε όλο τον κόσμο υπάρχουν περίπου 45 διαφορετικά είδη ελαφοειδών. Τρία από αυτά ζουν ελεύθερα στην ελληνική φύση: το **Κόκκινο Ελάφι**, το **Ζαρκάδι** και το **Πλατώνι** («ελαφάκι της Ρόδου»). Το Κόκκινο Ελάφι, είναι το μεγαλύτερο από αυτά αλλά και το μεγαλύτερο φυτοφάγο ζώο της Ελλάδας. **Κάποτε** ζούσε σε όλη σχεδόν την ηπειρωτική χώρα αποτελώντας ένα **αναπόσπαστο στοιχείο του ελληνικού περιβάλλοντος**. Ο ρόλος του μπορεί να είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διαμόρφωση και την εξέλιξη των οικοσυστημάτων, ειδικά **στις μέρες μας** όπου η ελεύθερη κτηνοτροφία σταδιακά **εγκαταλείπεται** αφήνοντας τη βλάστηση χωρίς βοσκητές. Όμως, αντί να βρίσκει χώρο επέκτασης, οι πληθυσμοί του μέσα σε λίγες δεκαετίες έχουν συρρικνωθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε το είδος να έχει βρεθεί στην κατηγορία των **«Κινδυνεύοντων» ζώων της χώρας**. (Στα τέλη του 20^{ου} αιώνα τα ελάφια περιορίστηκαν στην χερσόνησο της Σιθωνίας, στην ορεινή περιοχή της Ροδόπης και στην Πάρνηθα. **Μικροί αριθμοί φυλάσσονταν** επίσης σε λίγα εκτροφεία. **Σήμερα** ο πληθυσμός της Σιθωνίας **εξαφανίστηκε**. Ο προστατευμένος πληθυσμός της Πάρνηθας φαίνεται πλέον ότι είναι ο πιο ακμαίος της χώρας. Αν και εδώ έχουν γίνει στο παρελθόν κάποιες **εισαγωγές ελαφιών** από άλλες χώρες, είναι βέβαιο ότι στο βουνό υπήρχαν ελάφια κατά τους ιστορικούς χρόνους έως και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα όταν άρχισαν να γίνονται οι εισαγωγές. Αυτό που δεν έχει ακόμη αποσαφηνιστεί είναι σε ποιο βαθμό ο σημερινός πληθυσμός διατηρεί **γονίδια των αυτόχθονων ζώων**. Σε ότι αφορά στο τρίτο είδος ελαφιού που ζει στην Ελλάδα, το επίσης προστατευόμενο Πλατόνι της Ρόδου (*Dama dama*), οι επιπτώσεις στον πληθυσμό του μετά τις φετινές καταστροφικές πυρκαγιές είναι δύσκολο να αποτιμηθούν ακόμα.

The slide features a white background with decorative elements consisting of several circles of various colors (pink, purple, blue, orange) scattered in the top-left and bottom-right corners. The main text is centered and reads:

Παραδείγματα βάσει των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γυμνασίου

Με αφορμή το κείμενο «Τα φαντάσματα» της Μαρίας Ιορδανίδου (Α Γυμνασίου)

- Με αφορμή το κείμενο, αξιοποιήστε κάποιες (ή και όλες) τις λαϊκές δοξασίες που περιγράφονται παρακάτω και περιγράψτε ένα επεισόδιο που αφορά το πάθημα ενός προληπτικού πρωταγωνιστή. Στο κείμενο που θα γράψετε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε χιουμοριστικό τόνο.
- Παρακάτω περιγράφονται μερικές λαϊκές δοξασίες:
- Αραιά δόντια, σημαίνει πλούτος στη ζωή
- Οι γραμμές της παλάμης δείχνουν τη μοίρα
- Όταν το μάτι «παίζει» κάτι ξαφνικό θα σου συμβεί. Αν είναι το αριστερό είναι για καλό, αν είναι το δεξί, είναι για κακό.
- Αν κάποιος μιλά και ξαφνικά φταρνιστεί, τα λεγόμενά του είναι αληθινά.
- Όταν χασμουριέσαι, κάποιος σ' έχει ματιάσει.
- Δεν πρέπει να περάσεις κάτω από σκαλωσιά γιατί είναι γρουσουζιά.
- Αν σε φαγουρίζει η δεξιά παλάμη θα πάρεις χρήματα, αν σε φαγουρίζει η αριστερή, θα δώσεις.

Προτεινόμενες δραστηριότητες με αφορμή το διήγημα «γιατί;» του Μαγκλή (Β΄ γυμνασίου)

- Ο στρατιώτης που επέζησε συναντά τη μάνα του σκοτωμένου. Μπορώ να ξεκινήσω έτσι: «Περπατούσε με βήμα αργό και ρίγος άρχισε να περνά το κορμί του. Τα μάτια του ήταν καρφωμένα στο χώμα καθώς βάδιζε στον ανηφορικό δρόμο. Στο τέλος του θα μπορούσε να δει το σπίτι. Όμως δεν ένιωθε δυνατός να σηκώσει το κεφάλι».
- Ή μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το α΄ πρόσωπο: «Περπατάω τόσες ώρες και δεν έχω ακόμα σκεφτεί τι να της πω. Πώς θα την αντικρίσω; Τι λέξεις να βρω για να της περιγράψω πώς σκότωσα το ίδιο της το παιδί; Εγώ! Που δε θέλω ούτε ένα μυρμήγκι να πειράξω. Ω Θεέ μου! Δεν ξέρω πώς θα την κοιτάξω στα μάτια»
- Ο στρατιώτης σε μεγάλη ηλικία εξομολογείται το βάρος του φόνου που διέπραξε στον εγγονό του.
- Ο σκοτωμένος στρατιώτης επισκέπτεται το δολοφόνο του στον ύπνο του.
- Διηγούμαι την ιστορία μέσα από τα μάτια του αντιπάλου στρατιώτη.

Γ. Σεφέρη, *Τρία χαϊκού (Γ Γυμνασίου)*

- ΙΑ'
- Πού να μαζεύεις
• τα χίλια κομματάκια
• του κάθε ανθρώπου.
- ΙΕ'
- Βουλιάζει ο κόσμος
• κρατήσου, θα σ' αφήσει
• μόνο στον ήλιο.
- ΙΣΤ'
- Γράφεις·
• το μελάνι λιγότεψε
• η θάλασσα πληθαίνει.

Χαϊκού → Βασικά χαρακτηριστικά του είδους.

- Σύντομα και πυκνά ως προς τη συγκρότησή τους τα haïku επικεντρώνονται στην απόδοση λεπτομερειών της φύσης, φευγαλέων εικόνων και εντυπώσεων.
- Απαιτεί πειθαρχία στην αυστηρότητα της φόρμας του, προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη υπαινικτικότητα, η τέλεια συνύφανση μορφής και ιδέας, λεκτικής ένδυσης και περιεχομένου.
- Λίγες, προσεκτικά διαλεγμένες λέξεις, επιμονή στο συντακτικά ελάχιστο του λόγου, τα άρθρα και οι προθέσεις χρησιμοποιούνται με μεγάλη φειδώ.
- Χρήση παύσεων που δηλώνονται στη γραφή με παύλες, άνω και κάτω στιγμή, άνω τελεία, θαυμαστικό.

Πού να μαζεύεις
τα χίλια κομματάκια
του κάθε ανθρώπου.

- Οι μαθητές/τριες γράφουν και ζωγραφίζουν τα δικά τους haiku, αφού ο/η εκπαιδευτικός τους εισαγάγει στο είδος, την τεχνική του και τον πολιτισμό που τα δημιούργησε. Παρουσιάζει haiku δημιουργίες Ιαπώνων (υπάρχουν πολλές νεοελληνικές μεταφράσεις) και Ελλήνων δημιουργών και ζητά από τους μαθητές/τριες να παρατηρήσουν τα χαρακτηριστικά του είδους.
- Η συγγραφή του ποιήματος μπορεί να έχει ως αφετηρία την παρατήρηση μιας εικόνας. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι πρέπει να τηρηθεί πιστά το συλλαβικό πρότυπο των 17 συλλαβών, η συντομία, η στίξη, αλλά και συνολικά το πνεύμα των χαϊκού, η αποτύπωση στιγμιοτύπων και λεπτομερειών του φυσικού κόσμου.
- Εναλλακτικά, οι μαθητές/τριες γράφουν τα δικά τους haiku με θέμα την κλιματική αλλαγή, την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος κ.τ.ό. Συζητούν, προβληματίζονται, ζωγραφίζουν ή κάνουν κολάζ, μετατρέπουν τα ποιήματά τους σε βιντεο-ποιήματα, παρουσιάζουν ένα happening με σχετικό θέμα (για την κλιματική αλλαγή) ή ένα tableau vivant μέσα στην τάξη κτλ. Ακολουθούν δημιουργίες μαθητών/τριών:

Φωτ.: Ροδούλα Παππά, Στη μύτη του κουταβιού μια ακριδούλα... Χαϊκού για τις τέσσερις εποχές, εικονογράφηση Seng Soun Ratanavanh, Αθήνα, εκδ. Νεφέλη, 2017.

Μερικά haiku μαθητών

Χρύσα φύλλα,
παίζουν στα κλαδιά.
Ένα παιχνίδι σιωπής.

Καυτός ήλιος
κι η θάλασσα γαλάζια.
Δροσερά παγωτά.

Πεταλούδες πετούν,
λουλούδια ανθίζουν.
Είναι άνοιξη!

Κρύο έξω, παγωνιά
και γκρίζος ουρανός.
Πέφτει χιόνι.

Οδηγός ασκήσεων δημιουργικής γραφής

- Μίμη Σουλιώτη, Οδηγίες πλεύσεως
- [file:///C:/Users/DELL/Downloads/%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AE%20\(%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CE%AF%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CE%BB%CE%B5%CF%8D%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82\)%20-%20%CE%9C%CE%AF%CE%BC%CE%B7%CF%82%20%CE%A3%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B9%CF%8E%CF%84%CE%B7%CF%82.pdf](file:///C:/Users/DELL/Downloads/%CE%94%CE%B7%CE%BC%CE%B9%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AE%20(%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CE%AF%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CE%BB%CE%B5%CF%8D%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82)%20-%20%CE%9C%CE%AF%CE%BC%CE%B7%CF%82%20%CE%A3%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B9%CF%8E%CF%84%CE%B7%CF%82.pdf)

Αξιολόγηση δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής

	8	6-7	4-5	2-3	1
Περιεχόμενο	Ο/Η μαθητής/ τρια έχει κατανοήσει άριστα το κείμενο και έχει αναπτύξει άριστα, με πληρότητα, το ζητούμενο. Το κείμενο υπηρετεί άριστα τον στόχο.	Ο/Η μαθητής/τρι α έχει κατανοήσει πολύ καλά το κείμενο και έχει αναπτύξει πολύ καλά το ζητούμενο. Το κείμενο υπηρετεί πολύ καλά το μήνυμα του αποσπάσματος.	Ο/Η μαθητής/τρι α έχει κατανοήσει επαρκώς το κείμενο και έχει αναπτύξει επαρκώς το ζητούμενο. Το κείμενο υπηρετεί με επάρκεια τον χαρακτήρα της ιστορίας.	Ο/Η μαθητής/τρι α έχει κατανοήσει στοιχειωδώς το κείμενο και έχει αναπτύξει με αρκετές ελλείψεις το ζητούμενο. Το μήνυμα του κειμένου δεν είναι ξεκάθαρο.	Ο/Η μαθητής/τρι α έχει κατανοήσει ελάχιστα και ανεπαρκώς τη σκέψη του συγγραφέα και έχει αναπτύξει με πολλές ελλείψεις το ζητούμενο Δεν υπάρχει σαφές μήνυμα.
Δομή και οργάνωση	Η ιστορία είναι άριστα οργανωμένη και διαθέτει όλα τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιατές σχέσεις).	Η ιστορία είναι πολύ καλά οργανωμένη και διαθέτει τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιατές σχέσεις).	Η ιστορία είναι καλά οργανωμένη και διαθέτει κάποια από τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιατές σχέσεις).	Η ιστορία είναι μέτρια οργανωμένη και διαθέτει λίγα από τα χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιατές σχέσεις).	Η ιστορία δε διαθέτει στοιχεία οργάνωσης και χαρακτηριστικά της αφήγησης (πλοκή, χρονική σειρά, ακολουθία χρόνων, αιτιατές σχέσεις).
Ύφος	Δεν υπάρχουν γραμματικά και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση είναι σωστή και το λεξιλόγιο πλούσιο Ύφος κατάλληλο: Η ιστορία διαθέτει στον μέγιστο βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία(εκφραστικά μέσα, αφηγηματικοί τρόποι).	Υπάρχουν λίγα γραμματικά ή/και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση είναι ικανοποιητική και το λεξιλόγιο πολύ καλό. Ύφος κατάλληλο: Η ιστορία διαθέτει σε μεγάλο βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.	Υπάρχουν αρκετά γραμματικά ή/και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση είναι ικανοποιητική και το λεξιλόγιο είναι καλό. Ύφος κατάλληλο: Η ιστορία διαθέτει σε ικανοποιητικό βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.	Υπάρχουν πολλά γραμματικά ή/και ορθογραφικά λάθη. Η έκφραση παρουσιάζει ασάφειες και το λεξιλόγιο είναι φτωχό. Ύφος αποδεκτό: Η ιστορία διαθέτει σε μέτριο βαθμό λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.	Το κείμενο είναι δυσνόητο, γεμάτο ορθογραφικά και εκφραστικά λάθη. Ακατάλληλο ύφος. Η ιστορία διαθέτει στοιχειώδες λογοτεχνικό ύφος και λογοτεχνικά στοιχεία.

Πηγή: ΙΕΠ, Κριτήρια αξιολόγησης για το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο, Νοέμβριος 2016, σ. 36 -37

Για τις ασκήσεις που δεν εμπίπτουν ακριβώς στην προηγούμενη ρουμπρίκα

- Κάθε φορά που δίνουμε μία άσκηση θέτουμε συγκεκριμένους στόχους οι οποίοι μπορεί να σχετίζονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γραφής ενός λογοτέχνη, με τις ιδιαιτερότητες ενός λογοτεχνικού είδους (ιδιαίτερες συμβάσεις) κ.α.
- Με βάση το κείμενο που διδάσκουμε επιλέγουμε να σχολιάσουμε / εξετάσουμε κάποια από αυτά τα χαρακτηριστικά τα οποία θα αποτελέσουν την αφορμή για την άσκηση δημιουργικής γραφής.
- Π.χ. αν δώσουμε έμφαση στον τρόπο που βλέπει και «μιλά» ένας πρωτοπρόσωπος αφηγητής μπορούμε να ζητήσουμε οι μαθητές/τριες να συνεχίσουν την αφήγηση με παρεμφερή τρόπο προσθέτοντας στοιχεία για τη σκέψη του, εναλλακτικούς τρόπους δράσης κ.α.
- Αν δώσουμε έμφαση στον τρόπο που συντίθεται ένα σονέτο, θα εμμείνουμε στη στιχουργική μορφή (14 στίχοι / 4-4-3-3, ομοιοκαταληξία) προσφέροντας εναλλακτικές ως προς το περιεχόμενο. Για να βοηθήσουμε στη σύνθεση ομοιοκαταληξίας μπορούμε να αξιοποιήσουμε εργαλεία όπως <https://gr.azrhymes.com/>

Άξονες που λαμβάνουμε υπόψη γενικά για την αξιολόγηση της ΔΓ

- Ως προς το περιεχόμενο της δημιουργικής εργασίας των μαθητών/τριών, ενδιαφέρει να ελεγχθεί η ικανότητα τους να αξιοποιούν με τρόπο ευρηματικό τα δεδομένα του κειμένου.
- Ως προς τη δομή, ελέγχεται ο βαθμός ανταπόκρισης του μαθητικού κειμένου στο κειμενικό είδος που ζητείται.
- Ως προς την έκφραση ελέγχονται το ύφος (επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου, ιδιωματισμών, σύνταξης που υπηρετούν τον σκοπό του κειμένου και ταιριάζουν στο κειμενικό είδος) και η χρήση της γλώσσας (ορθογραφία, σύνταξη, σαφήνεια στη διατύπωση, στίξη κ.λπ.).

Παραδείγματα ασκήσεων δημιουργικής γραφής στην ποίηση (5^ο Γυμνάσιο Ρόδου - Υπεύθυνη εκπαιδευτικός: Σαχλού Ευστρατία ΠΕ02).

- Με αφορμή το ποίημα του Οδυσσέα Ελύτη, *Πίνοντας ήλιο Κορινθιακό* (Β Γυμνασίου)
- Η εκπαιδευτικός έδωσε λέξεις από την ευρύτερη συλλογή του Ελύτη και ζήτησε να συνθέσουν δικά τους ποιήματα.
- Στόχος: κατανόηση βασικών χαρακτηριστικών που σχετίζονται με την ποίηση του Ελύτη (τολμηροί συνδυασμοί λέξεων, συνειρμοί, ελεύθερος στίχος, ελληνική φύση, αισιοδοξία, λυρισμός, αγάπη για τη γλώσσα)
- Με βάση το συγκεκριμένο ποίημα που διδάχτηκε: Δίνουμε έμφαση: Χρήση μετοχών (στην πρώτη στροφή), αξιοποίηση α ρηματικού προσώπου στη δεύτερη στροφή) _ Μεταφορικός λόγος, ελληνική φύση, αισιοδοξία.
- Πίνοντας ήλιο κορινθιακό
Διαβάζοντας τα μάρμαρα
Δρασκελίζοντας* αμπέλια θάλασσες
Σημαδεύοντας με το καμάκι
Ένα τάμα* ψάρι που γλιστρά
Βρήκα τα φύλλα που ο ψαλμός του
ήλιου αποστηθίζει* Τη ζωντανή στεριά που ο
πόθος χαίρεται
Ν' ανοίγει.
- Πίνω νερό κόβω καρπό
Χώνω το χέρι μου στις φυλλωσιές του ανέμου
Οι λεμονιές αρδεύουνε* τη γύρη της
καλοκαιριάς
Τα πράσινα πουλιά σκίζουν τα όνειρά μου
Φεύγω με μια ματιά
Ματιά πλατιά όπου ο κόσμος ξαναγίνεται
Όμορφος από την αρχή στα μέτρα της καρδιάς.

Έργα μαθητών/τριών 5^{ου} Γυμνασίου

ΚΙΡΙΛΑ ΑΝΑΪΣ

Κορίτσι που την ομορφιά της Αφροδίτης έχει
στο χώμα ξαπλωμένη
αγνάντια στον ήλιο
τις ελιές αριθμεί
και τη θάλασσα ξανοίγει
στο κύμα βότσαλα πετώντας

ΚΑΜΑΡΓΙΑΝΝΟΥΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

Ο ήλιος πάνω αστραφτερός
τη λάμψη του σκορπίζει
και την ελιά στο χώμα τη ριζώνει.
και ένα κορίτσι όμορφο
σαν τη θεά Αφροδίτη
στα βότσαλα τη θάλασσα ατενίζει

ΚΑΒΟΥΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

Της θάλασσας το αγριεμένο κύμα
χτυπά με δύναμη τα βράχια τα ψηλά
κορίτσι πανέμορφο θεά Αφροδίτη
με πόθο στα χέρια βότσαλο κρατά
ήλιος καυτός καλοκαίρι μυρίζει
χώμα ξερό για βροχή διψά
καρπός ελιάς τον χειμώνα ανθίζει
χέρια, ιδρώτα εργάτη ζητά.

Έργα μαθητών/τριών 5^{ου} Γυμνασίου

ΚΕΛΗΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

Γη και Ύδωρ

*Ολόλαμπρος ήλιος
τα πλούτη του δίνει
στο γόνιμο χώμα.*

*Ασημοπράσινη ελιά
στην ακρογιαλιά φυτρώνει
πλούσιοι καρποί στη γαλήνια τη θάλασσα
Κι ένα κορίτσι όμορφο
γερμένο στην ελιά
ωσάν το βότσαλο στο κύμα
η σημερινή Αφροδίτη*

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΑΪΟΣ

*Μες στο χώμα γυρεύω την ελιά να φυτέψω
όπως ο καυτός ο ήλιος το κορίτσι γυρεύει
να λούσει
σαν το βότσαλο που η θάλασσα δέρνει,
όταν από τον αφρό της αναδύεται η Αφροδίτη*

Έργα μαθητών/τριών 5^{ου} Γυμνασίου

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΕΡΓΟΣ

*Απ' το νερό σαν βγαίνει η Αφροδίτη
ένα κορίτσι βότσαλο της ρίχνει.*

*Πέφτει πάνω σε μια ελιά
λιπόθυμη ξυπνά.*

*Ήλιος χτυπά το χώμα
μα αυτό κρατά ελιά
την Αφροδίτη να κοιτά*

ΑΝΔΡΕΕΒ ΒΛΑΔΙΜΗΡΟΣ

*Στου ήλιου τη θάλασσα
τρώγαμε ελιά τα βότσαλα κοιτώντας
χαρά τρυγίζοντας!*

*Αχ! Όμορφο κορίτσι,
σου που μοιάζεις με τη θεά Αφροδίτη*

Έργα μαθητών/τριών 5^{ου} Γυμνασίου

ΖΑΝΔΕ ΔΗΜΗΤΡΑ

Εκεί που βγαίνουν οι ελιές
φυτρώνουνε τ' αμπέλια,
εκεί που ανθίζουν τα φυτά
της φύσης πράσινα παιδιά
κι εκεί που βγαίνουν τα πουλιά
το χώμα μαλακό πατά
ένα κορίτσι μ' ομορφιά
γιατί 'ναι λένε σαν θεά.
Παραδεισένια έχει ομορφιά
της Αφροδίτης θά 'ναι κόρη
Με μακριά ξανθά μαλλιά
και 'χει χαμόγελο λαμπρό
σαν 'ναι τ' ήλιου ο καθρέπτης.
Αγάπη της η ακρογιαλιά
που κελαηδούνε τα πουλιά
Πώς σκάει το κύμα στη στεριά;
Πως έχει βότσαλα πολλά.
Για την ξανθούλα όλα αυτά
έχουνε μέρος στην καρδιά

Ασκήσεις

- Σκεφτείτε ασκήσεις δημιουργικής γραφής με αφορμή:
- Το ποίημα του Κρίτωνα Αθανασούλη, «Παράπονο σκύλου» (Α Γυμνασίου)
- http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2228/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_A-Gymnasiou_html-empl/index12_03.html

Έχω την όψη ανθρώπου και την καρδιά ενός σκύλου.
Φαίνεται θα 'μαι εγκαταλελειμμένο σκυλί, πεινασμένο
που η γειτονιά το ξέρει και τ' αποδιώχνει με βία.
Γι' αυτό τους ανθρώπους κοιτάζω στα χέρια.
Μέρα και νύχτα ο καιρός μέσα μου αλλάζει,
η ψυχή μου ντύνεται, γδύνεται, βρέχεται, υποφέρει.
Αν προσέξεις, το βλέμμα μου είναι σκυλίσιο.
Κατεβαίνει ένα υγρό παράπονο από τα μάτια μου
γιατί έλειψεν ο Κύριός μου. Έξω από την εκκλησιά
περιμένω να βγει. Ο Κύριός μου ας ήταν.
Κόσμος πολύς, ευλογημένος, με τα καλά του ντυμένος
μ' απομακρύνει. Μα ο Κύριός μου δε βγαίνει. Έτσι
κυλάει η ζωή μου περιμένοντας από γωνιά σε γωνιά
από όνειρο σ' όνειρο. Δεν έχω δύναμη άλλη απ' την δύναμη να περιμένω.
Όμως μια μέρα της συνοικίας τα παιδιά, στην ουρά μου
τον τενεκέ δέσαν των σκουπιδιών. Έτρεχα αγκομαχώντας.
Τέλος αποσύρθηκα κάτω από τον τσίγκο της γειτονιάς
που η βροχή τον κεντούσε. Άκουγα πάνω τα βήματά της.
Σα να κοιμόμουν, σαν να ονειρευόμουν εγώ το εγκαταλελειμμένο σκυλί
μου ήρθε να κλάψω. Όχι βέβαια για μένα που από κει
θα μ' έδιωχναν πάλι. Αλλά γιατί δε θ' άκουγα τα βήματα της βροχής
που μ' έκαναν να ελπίζω πως έρχεται ο Κύριός μου.

Παραδείγματα δραστηριοτήτων δ.γ.

- Θα μπορούσε το ποιητικό υποκείμενο από το ποίημα «Παράπονο σκύλου» να είναι το αγόρι του διπλανού πίνακα; Περιγράψτε τα κοινά συναισθήματα του αγοριού και του ποιητικού υποκειμένου σε ένα δικό σας ποίημα με ελεύθερο στίχο, ενσωματώνοντας και σημεία του αρχικού ποιήματος που σας αρέσουν περισσότερο.
- Εναλλακτικά: Περιγράψτε τα κοινά συναισθήματα του αγοριού και του ποιητικού υποκειμένου σε ένα γράμμα που απευθύνετε προς ένα αγαπημένο σας πρόσωπο που είναι μακριά. Στόχος σας είναι να περιγράψετε σε α' ενικό πρόσωπο τα συναισθήματά που βιώνετε από την εγκατάλειψη και να εκφράσετε την ανάγκη για αγάπη και ζεστασιά, μπαίνοντας στη θέση του αγοριού της εικόνας.

J. George Brown, *Ο πωλητής κουμπιών*. 1865. Ιδιωτική Συλλογή.

Παραδείγματα

- Αξιοποιώντας λέξεις του ποιήματος και προσθέτοντας κι εσείς δικές σας, γράψτε τις σκέψεις του σκύλου για το μικρό του αφεντικό.

- Felix Schlesinger (1833 – 1910)

- Θα μπορούσε ο «εγκαταλελειμμένος σκύλος» του ποιήματος να είναι κάποιος/οι άνθρωπος / οι από τον παραπάνω πίνακα; Ποια νομίζετε ότι είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει/ουν;
- Ξαναγράψτε το ποίημα που θα έχει τίτλο «Παράπονο ενός άστεγου», κάνοντας τις αλλαγές και προσθήκες που επιθυμείτε.

Samuel Luke Fildes, Άστεγοι και πεινασμένοι. 1869

